

Kommentar på delbetänkandet ”Finansiering av infrastruktur med privat kapital” SOU 2017:13

*Hans Lindblad
Riksgäldsdirektör*

*Seminarium på VTI
Stockholm 15 mars 2017*

Viktiga klargörande från utredningen

- Samhällsnytta, inte finansieringsform, ska styra prioriteringarna
- OPS är ingen genväg till mer pengar för infrastrukturinvesteringar
- Medborgarna står alltid för notan, det handlar om omprioritering i statens utgifter, höjda skatter eller brukaravgifter
- Privat finansiering är alltid dyrare
- OPS är mindre transparent och svårare att följa upp
- OPS kräver hög statlig kompetens för upphandling och uppföljning som idag inte finns på plats
- Belägg för ökad effektivitet saknas

Staten lånar alltid billigast!

OPS – räkneexempel ökad finansieringskostnad

- Anta ett OPS-projekt som löper på 50 år och där investeringskostnaden uppgår till 25 miljarder kronor.
- Anta att:
 - OPS-företaget har 10% i eget kapital och 90% lånas från privat sektor
 - Lånet amorteras linjärt
 - Räntan är 2,5 procentenheter högre än statens
 - Avkastningskrav på eget kapital är 12 procent
- Exemplet resulterar i en merkostnad (jämfört med statlig finansiering) på drygt 23 miljarder kronor, eller 66 procent.
- Fördyringen beror på räntepåslaget och avkastningskravet.
- OPS måste således uppvisa mycket stora effektivitetsvinster.

Vad skiljer OPS från andra entreprenadformer?

Entreprenadformer – entreprenörens åtagande

Utförande- entreprenad

- Utförande

Total- entreprenad

- Utförande
- *Detaljprojektering*

Funktions- entreprenad

- Utförande
- Detaljprojektering
- *Underhåll*
(förlängd garantitid)

Funktionsentreprenad med helhetsåtagande

- Utförande
- Detaljprojektering
- Underhåll och drift
under lång tid
- *Systemprojektering*
(delvis)

OPS

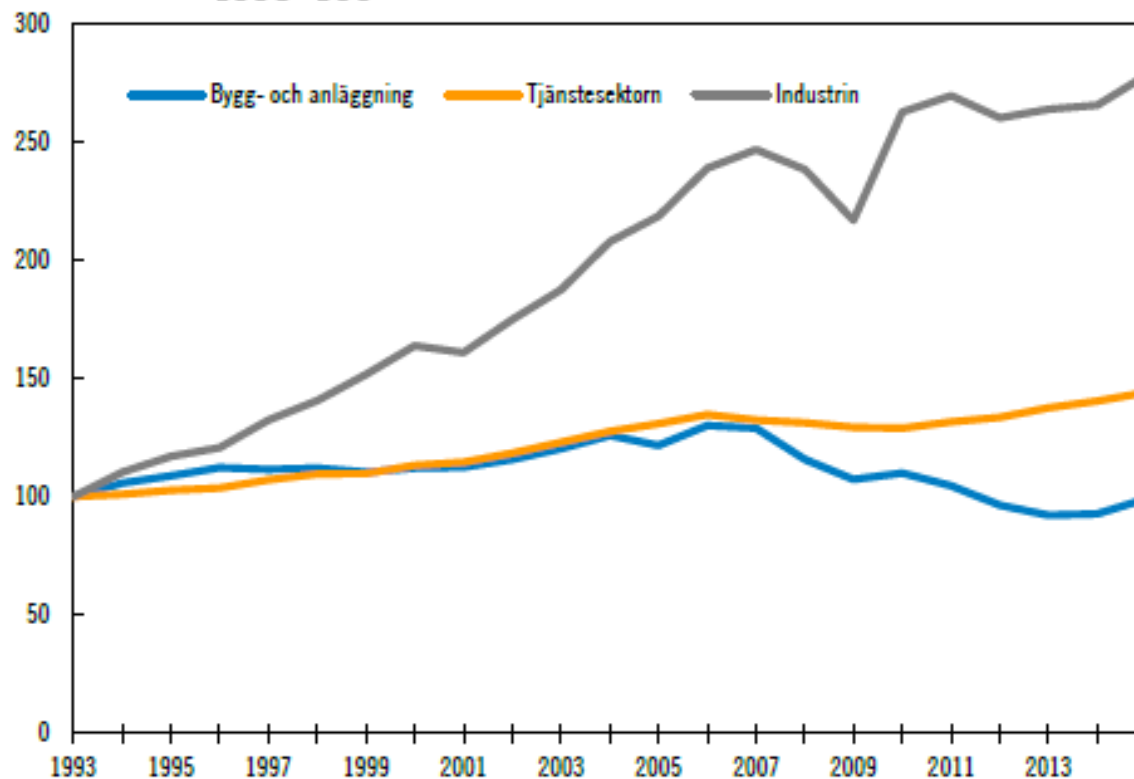
- Utförande
- Detaljprojektering
- Underhåll och drift
under lång tid
- Systemprojektering
(delvis)
- ***Privat finansiering***

Obefintlig utveckling av produktiviteten

Figur 2.7 Utvecklingen av arbetsproduktivitet i bygg- och anläggningsbranschen, tjänstesektorn och industrin åren 1993–2015

1993=100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Saknar förutsättningar för att utredningens teoretiska förslag ska fungera i praktiken

- Högre privat risktagande
 - Antas viktigt för effektivitet, erfarenhetsmässigt tar projektbolagen på sig låg risk
- Högre effektivitet
 - En grund för hela idén med OPS men branschen har i decennier präglats av låg produktivitet även i den privat finansierade delen av sektorn
- Empiri
 - Lyckade exempel saknas i stort men flera negativa erfarenheter
- Konkurrens
 - Lyckad upphandling förutsätter flera konkurrerande anbud. Storleken på projekten snävar in antalet möjliga aktörer.

Naturliga rekommendationen borde varit: Avstå OPS!

- Avsevärt dyrare finansiering
- Det finns inga belägg för högre effektivitet
- Stor risk för omfattande förluster
 - Komplexa OPS-kontrakt innebär höga transaktionskostnader, hög finansieringskostnad, långa avtalstider som begränsar framtida handlingsutrymme, risker att låsa fast befintliga infrastrukturlösningar och märklig fördelning av effektivitetsvinster
- Det saknas idag hög statlig kompetens inom upphandling, avtalskonstruktion, ersättningsform och riskfördelning
- Det saknas idag god konkurrens i upphandlingarna
- Det saknas idag möjlighet att följa upp kvalitet och funktion
- Det finns bekymmersamma erfarenheter från utlandet

